

Atnaujintas Muitinės muziejus

Irena ŠALKAUSKIENĖ

2008 m. gegužės mėnesį lankytojams duris atvėrė atnaujintas Muitinės muziejus (Jeruzalės g. 25, Vilnius). Kūrybiškai pertvarkytose muziejaus erdvėse įrengtos Lietuvos muitinės istorijos raidą, svarbiausius jos įvykius primenančios ekspozicijos, į kurias perkelta nuo pirmųjų muziejaus įsteigimo dienų kauptos dokumentinės bei kitos vertingos medžiagos dalis, renovuojamuoju laikotarpiu papildyta iš įvairių įstaigų bei kolekcininkų įgytais eksponatais.

The Renovated Customs Museum
Irena ŠALKAUSKIENĖ

The publication presents the renewed Customs Museum (Jeruzalės st.25, Vilnius) which opened the doors to visitors in May 2008. The creatively rearranged space of the museum includes expositions reminding the development of the Lithuanian customs history and its key events. The exposition also contains part of the documents and other valuable material accumulated from the first days of establishment of the museum (1994). Afterwards it was supplemented by the exhibits acquired during the renovation period from various institutions and collectors. Visitors of the museum have a possibility to get acquainted with the beginning of formation of the Lithuanian customs system, the role of the interwar Lithuanian customs in the state economic life, the first steps of customs department of the restored state of Lithuania in 1990, and with the aggression of the OMON at the state border. Visitors can also see "the smugglers' container" with most frequently carried and detained illegal items. Renovation of the museum also included implementation of a set of modern technologies: computers with sensory screens, digital video projectors and local audio systems contributing to the creation of a multidimensional cultural space.

Muitinės muziejus įsteigtas 1994 m. Jame kaupiama bei eksponuojama istorinė, dokumentinė ir kitokia medžiaga, susijusi su Lietuvos muitinės istorija. Nuo muziejaus veiklos pradžios fonduose sukaupta daugiau kaip septyni tūkstančiai įvairių eksponatų. Apie tris tūkstančius jų panaudota nuolatinėse ekspozicijose. Šiuo metu muziejuje veikia keturios naujos ekspozicijos.

MUITINĖS ISTORIJA LIETUVOS DIDŽIOSIOS KUNIGAIKŠTYSTĖS IR RUSIJOS IMPERIJOS LAIKOTARPIAIS BEI 1918 M. ATKŪRUS LIETUVOS VALSTYBĘ

Čia eksponuojami dokumentai, autentiškas carinės Rusijos bei Prūsijos pasienio stulpas, nuotraukos, atvirukai, pasakojantys apie muitinių, pasienio perėjimo punktų veiklą. Dėmesį patraukia „šventosios kontrabandos“ stendas, kuriame demonstruojama medžiaga, susijusi su lietuviškos spaudos draudimo laikotarpiu, 1920 m. stulpelio kopija demarkacinei linijai žymėti, 1922–1923 m. Mėmelio krašto Kantvainių pasienio muitinės lenta, vieno iš tarpukario muitinės vadovų – A. Dantos – vyriausybiniai apdovanojimai, tarpukario laikotarpio muitininko uniforma ir kiti įdomūs eksponatai.

MUITINĖS VEIKLA NUO 1940 M. BIRŽELIO MĖN. IKI 1990 M. KOVO 11 D.

1940 m. Sovietų Sąjungai okupavus Lietuvą, jos muitinės veikla buvo nutraukta. Po Antrojo pasaulinio karo, nuo 1945 iki 1990 m. Lietuvos valstybės teritorijoje veikė sovietų muitinės. Šioje ekspozicijoje pamatysite dokumentų, nuotraukų, buvusio muitininko A. Stasiulio tremties bylos kopiją bei medžiagą apie kitus represuotus muitininkus, nelegaliai leistą „Kroniką“ ir kitus savilaidos leidinius, taip pat sovietinių pasieniečių, muitininkų darbo priemones, naudotą metodinę literatūrą, muitininko aprangą. Taip pat ekspozicija supažindina su sovietinės kariuomenės, omonininkų agresija prieš atkurtos Lietuvos nepriklausomybę, muitinės postų užpildinėjimais bei tragiškais 1991 m. liepos 31 d. įvykiais Medininkų pasienio poste. Medininkų tragedijos aukų – muitininkų A. Musteikio, S. Orlavičiaus, R. Rabavičiaus, sunkiai sužeisto T. Šerno, greito reagavimo rinktinės „Aras“ pareigūnų M. Balavako ir A. Juozako, kelių policijos darbuotojų J. Janonio ir A. Kazlausko bei 1991 m. liepos 19 d. Krakūnų pasienio poste nužudyto Šalčininkų pasienio užkardos Dieveniškių patrulių tarnybos baro pamainos viršininko G. Žagunio atminimą saugo asmeniniai žuvusiųjų

daiktai, dokumentai bei nuotraukos. Dėmesio verti ir autentiški Lietuvos muitinės bei pasienio postų registracijos žurnalai, kuriuose gausu įrašų apie nuolatines agresorių provokacijas, puldinėjimus. Muitinės muziejus kviečia apsilankyti senajame Medininkų pasienio kelio poste įrengtame muziejuje-memoriale, kur įamžinti 1991 m. liepos 31 d. Medininkų tragedijos įvykiai. Čia eksponuojamas restauruotas vagonėlis, kuriame buvo nužudyti septyni Lietuvos Respublikos muitinės ir policijos pareigūnai.

MUITINIŲ VEIKLA NUO 1990 M. KOVO 11 D. (LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ATKŪRIMO) BEI NUO 2004 M. GEGUŽĖS 1 D. (LIETUVOS ĮSTOJIMO Į EUROPOS SĄJUNGA)

Lankytojai ekspozicijoje galės pamatyti, peršautą Lietuvos Respublikos vėliavą, kabojusią Lavoriškių muitinės poste, kaip atrodė pirmosios Lietuvos pareigūnų – Savanorių krašto apsaugos tarnybos, Lietuvos muitinės, Pasienio policijos, dabartinę muitininko ir mobiliosios grupės specialiąją uniformas, dabartinio Lietuvos pasienio stulpo kopiją, plombas ir plombavimo priemones. Dėmesį patraukia jūros konteineryje eksponuojamos sulaikytos tiek smulkiaja, tiek stambiaja kontrabanda gabenamos išradingai kontrabandininkų slepiamos prekės. Daugelis iš jų gaminamos bei realizuojamos pažeidžiant intelektualines nuosavybės teises – klastojant žymių firmų prekių ženklus be intelektualinės nuosavybės teisių savininko sutikimo. Muziejuje taip pat demonstruojami sulaukyti daiktai bei įvairūs suvenyrai (iškamšos, žvėrelių kailiukai, daiktai, pagaminti iš dramblio kaulo, krokodilo bei gyvačių odos, įvairūs gėrimai su gyvūnais, augalais ar jų dalimis buteliuose ir kt.), pagaminti iš nykstančių gyvūnų ir augalų, todėl saugomi Nykstančių laukinės faunos ir floros rūšių tarptautinės prekybos (CITES) konvencijos. Ekspozicija skirta atkreipti visuomenės dėmesį į neteisėtą prekybą nykstančiais laukiniais gyvūnais ir augalais keliamą pavojų gamtai. Šia tema eksponuojamą medžiagą pagyvina ir Muitinės kriminalinės tarnybos sukurtas filmas.

PASAULIO ŠALIŲ DOVANOS IR SUVENYRAI

Šioje ekspozicijoje galėsite pasigrožėti dovanomis ir įdomiais suvenyrais, įvairiomis progomis padovanotais Lietuvos muitinei.

Interaktyvios eksponatų paieškos, patraukliai pateikta informacija kompiuteriuose su jutikliniais ekranais, filmuota vaizdo medžiaga, į judesį reaguojančios garso sistemos ir kitos šiuolaikinės technologijos padės pažinti Lietuvos muitinės istoriją iš arti.

2007–2008 metais Muitinės muziejaus renovaciją atliko UAB „Baldų sistemos“, meninę koncepciją įgyvendino UAB „Ekspozicijų sistemos“. Muziejaus rekonstrukcija kainavo apie 560 tūkstančių litų. Renovuojant muziejų, įdiegta daug šiuolaikinių technologijų: kompiuteriai su jutikliniais ekranais, skaitmeniniai vaizdo projektoriai, vietinės garso sistemos, kurios sukuria įvairialypę kultūrinę erdvę, ir kt. ■